

Så kan tvångsåtgärder minska inom psykiatrisk vård och institutionsvård för barn och unga

Det finns interventioner som kan minska användningen av tvångsåtgärder i både psykiatrisk vård och institutionsvård av barn och unga. Dessa interventioner syftar till att skapa en vårdmiljö som präglas av samarbete och stödjande relationer. Detta sker genom förändrad organisatorisk kultur och ökad kunskap hos personalen och ledningen. I en sådan miljö ges personalen bättre förutsättningar att förstå och bemöta barnets svårigheter samt att tillsammans med barnet hitta lösningar utan att använda tvång. Det visar en systematisk översikt som SBU har gjort.

Användningen av tvångsåtgärder är på flera sätt en kontroversiell fråga, då den innebär en konflikt mellan individens rätt till självbestämmande och samhällets ansvar att skydda och vårda de som bedöms inte kunna ta hand om sig själva.

Inom ramen för ett regeringsuppdrag har SBU tagit fram en systematisk översikt över forskningsläget som visar att det finns interventioner som kan förebygga och minska användningen av avskiljning, fasthållning eller fastspänning vid akuta situationer i både psykiatrisk vård och institutionsvård av barn och unga. Dessa interventioner kan även leda till kortare vårdtid och färre självsador.

– Interventionerna handlar om relationer och bemötande samt organisation och ledarskap. De bygger på en värdegrund som erkänner barns och ungas delaktighet, främjar stödjande relationer och en trygg vårdmiljö, samtidigt som de erbjuder personalen redskap och stöd för att agera medvetet och förebyggande. Detta är aspekter som är viktiga ur barns, ungas och personalens perspektiv, säger Uliana Hellberg, projektledare vid SBU.

På individnivå omfattar interventionerna bland annat att barnet tränas i att hantera svåra känslor, gemensam planering och problemlösning tillsammans med barnet, samt kamratstöd.

– Viktiga organisatoriska aspekter omfattar exempelvis ledningens stöd för förändringsarbete, bland annat genom beslut om att minska användningen av tvångsåtgärder, utbildning och kontinuerlig handledning till chefer och personal. De omfattar även samarbete mellan personal samt med barn och familjer och systematisk uppföljning och monitorering av följsamhet till interventionen, säger Astrid Moell, barn- och ungdomspsykiater, BUP Hältygnsvård, Region Stockholm, en av de sakkunniga i SBU:s rapport.

Totalt inkluderades 36 artiklar i rapporten där studierna var genomförda i USA, Kanada, Australien och Europa. Inga tillräckligt välgjorda studier om hälsoekonomi identifierades.

Publikation: [Interventioner för att förebygga och minska tvångsåtgärder inom psykiatrisk vård och institutionsvård av barn och unga](#)

Kontakt:

- Elizabeth Åhsberg, projektledare SBU, e-post: elizabeth.ahsberg@sbu.se, tel: 08-412 32 67
- Uliana Hellberg, projektledare SBU, e-post: uliana.hellberg@sbu.se, tel: 08-412 32 42
- Astrid Moell, barn- och ungdomspsykiater, Region Stockholm, doktorand, Centrum för psykiatriforskning, Karolinska Institutet, e-post: astrid.moell@ki.se, tel: 070 720 03 50
- Sofia Enell, socionom, docent i socialt arbete, universitetslektor vid institutionen för socialt arbete, Linnéuniversitetet, e-post: sofia.enell@lnu.se, tel: 072 314 41 57